

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

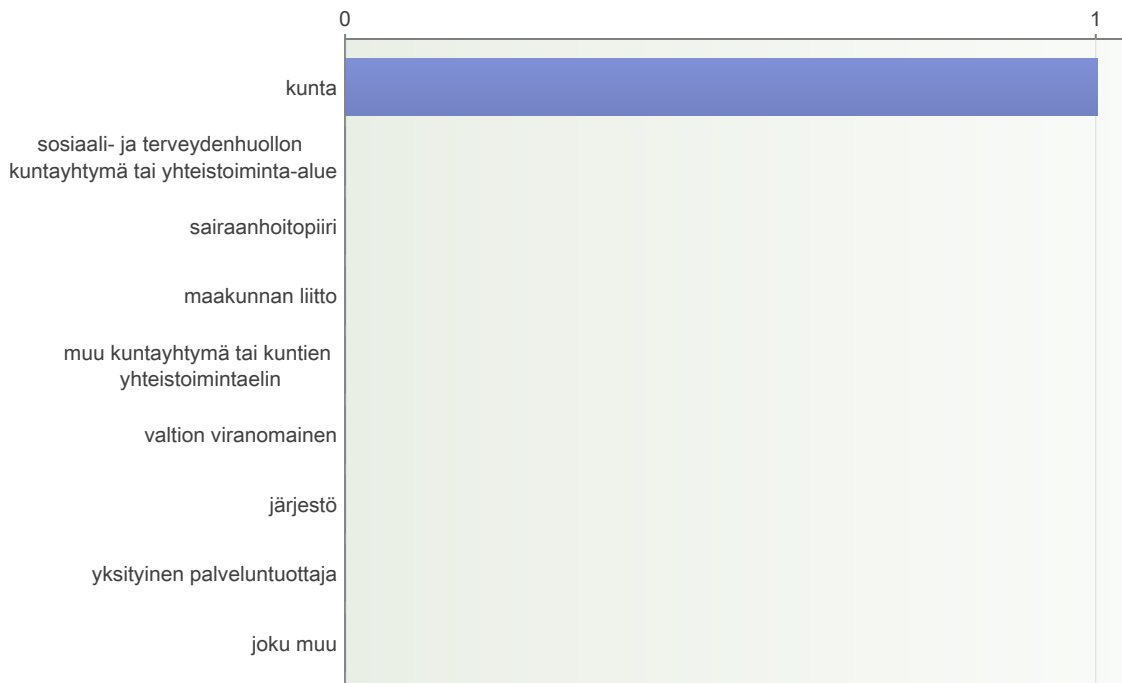
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Juvan kunta	Toimistosihtööri Kaisu Putkonen	Kunnanjohtaja Mervi Simoska, mervi.simoska@juva.fi, puh. 0400 136 202	4.12.2017	Juvan kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Juvan kunta pitää sote-uudistusta tarpeellisena ja kannattaa valinnanvapauden hallittua laajentamista. Sote-uudistuksen tavoitteiksi on kirjattu hyvinvointi- ja terveyserojen ka-ventuminen, kustannusten kasvun hillintä, palvelujen yhdenvertaisuuden ja saatavuuden parantaminen, palveluintegraatio sekä peruspalveluiden vahvistaminen. Tavoitteet ovat säilyneet samoina uudistuksen eri vaiheissa ja ne ovat yleisesti hyväksytyjä.

Lakiluonnoksessa esitetty malli kaipaa kuitenkin yksinkertaistamista, selkeytystä ja kor-jauksia.

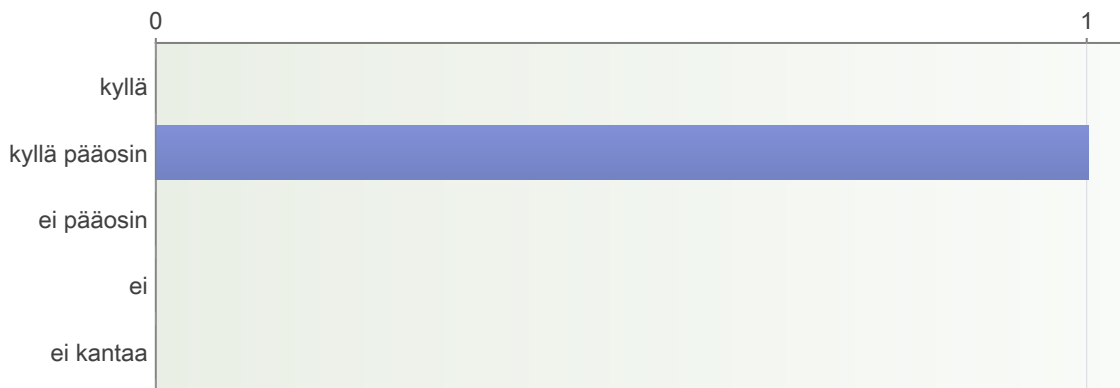
Ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus markkinamekanismien kautta on ristiriidassa sote- ja maakuntauudistukselle alun perin asetettujen tavoitteiden kanssa. Erityisesti ristiriitaa on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista, yhdenvertaista saavutettavuutta, palveluiden integraatiota ja kustannusten hillintää koskevien tavoitteiden kanssa. Esitetty malli rajoittaa liiaksi maakuntien palveluiden järjestämisvastuuseen ja itsehallintoon kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena.

Palvelutuotanto pirstaloituu, jos iso osa palveluista siirtyy yksityisten ja markkinaperus-teiseen ohjaukseen. Maakuntien tosiasiallinen mahdollisuus hallita järjestelmää kokonai-suutena on mahdotonta saada aikaiseksi. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen edellyttää onnistunutta sote-integraatiota, mitä esitetyllä mallilla on haasteellista saada.

Palveluiden pääsyn voidaan arvioida paranevan, mutta tämän hetkisiin palveluiden saa-tavuushaasteisiin mm. harvaan asutuilla alueilla ei esitetyllä tavalla ole odotettavissa juurikaan parannuksia. Erityisen tärkeää olisikin varmistaa, että saatavilla olisivat riittävän kattavat palvelut, jotka olisivat kohtuudella saavutettavissa.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

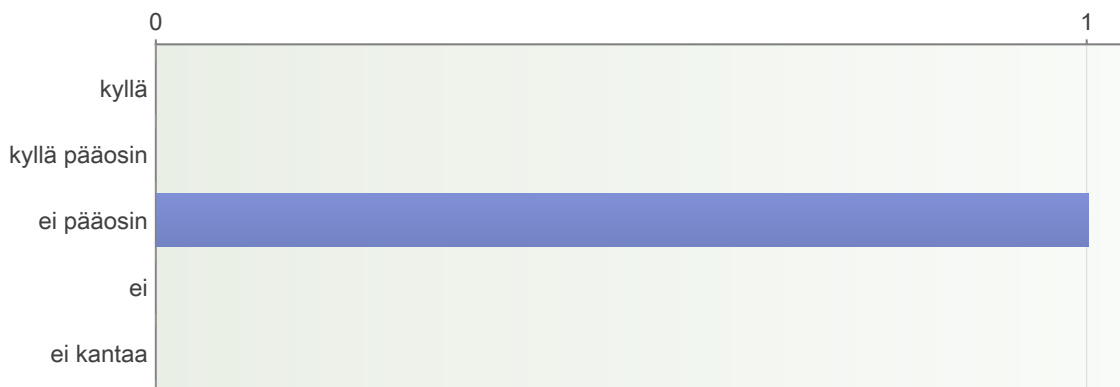
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos edistää asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihinsa. Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä ja mitkä liikelaitoksessa. Esimerkiksi tehostetun palveluasumisen osalta on tärkeää, että asiakas saa suoran valinnan kokonaisuuteen kuuluvat palvelut siinä yksikössä, jossa hän on hoidettavana.

Asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti siellä, missä on valinnan mahdollisuuksia. On huomioitava, että aina ei ole näin. Esitetty malli on kuitenkin monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Epäselväksi jää, edistääkö uudistus vaikutusmahdollisuuksia aina tarkoituksenmukaisella, asiakkaalle terveys- ja hyvinvointihyötyjä tuottavalla tavalla. Asiakkaille olisi varmistettava riittävä tiedon saanti ja ohjaus valintojen tekemiseen. Tähän vaikuttaa erityisesti se, miten neuvonta ja palveluohjaus on järjestetty ja mikä on palveluohjaajien osaamistaso.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

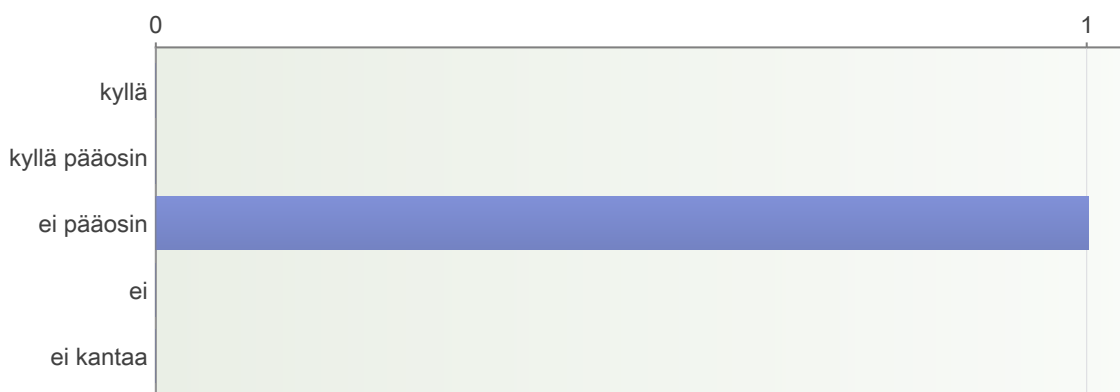
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen mukainen uudistus lisää mahdollisuuksia hakeutua palveluihin. Jos tarjontaa on, asiakas voi valita itselleen sopivimman palveluvaihtoehdon. Järjestelmä esitetyllä tavalla on kuitenkin monimutkainen. Omaan tilanteeseen sopivaan palveluun hakeutuminen edellyttää asiakkaalta kykyä arvioida omaa tilannettaan, palvelutarvettaan, verrata sitä tarjolla oleviin palveluihin ja hakeutua palveluun.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

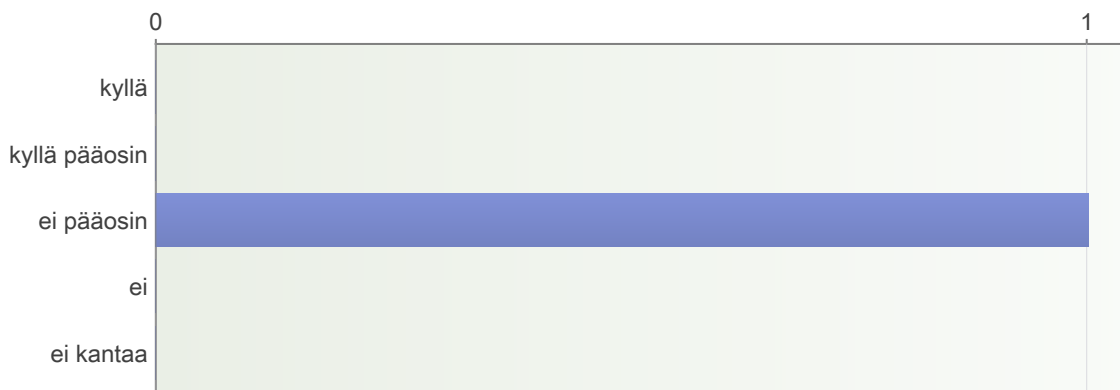
Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen yhteen sovittaminen on erittäin haasteellista, jos valinnanvapaus toteutetaan esitetyllä tavalla. Sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja kokonaisuuksien määrittämisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä.

Lakiluonnoksessa edellytetään kuhunkin sote-keskukseen liikelaitoksen moniammatillinen työryhmä, jonka vastuulla on palvelutarpeen arviointi. Asiakkaalla on yksi yhteinen asiakassuunnitelma, jonka laatimisesta ja noudattamisesta vastaa liikelaitoksen viranhaltija ja sitä on kaikkien palveluita tuottavien tahojen noudattaa. Palveluketjun toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset. Sopimusten ja lukuisten tuottajien valvonta edellyttää mm. paljon asiantuntijaresursseja.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

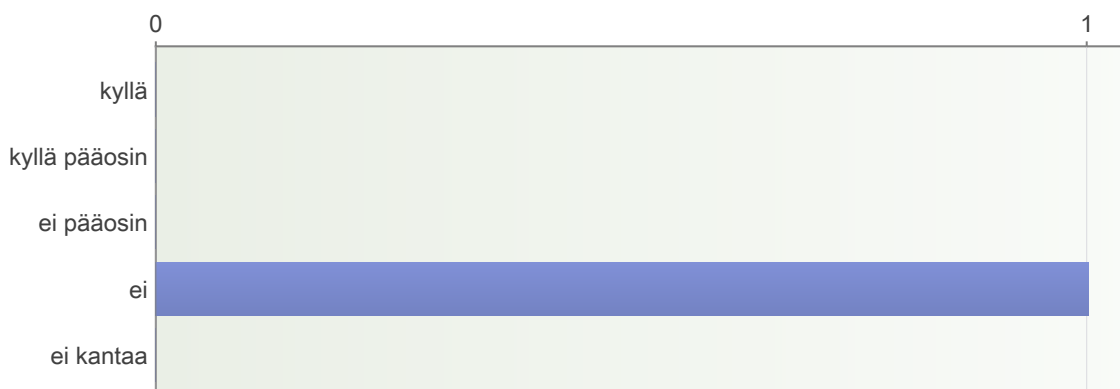
Vastaajien määrä: 1

- Käytännössä säännösten soveltaminen integroitujen palvelukokonaisuuksien turvaamiseksi on vaikeaa, palveluiden ohjaus ja johtaminen on moniportaista ja haastavaa. Integraatio on ongelmallista erityisesti useita palveluja samanaikaisesti tarvitsevien asiakkaiden tai potilaiden kohdalla, koska palvelut hajautuvat eri toimijoille. Heillä on vaarana putoaminen sosiaali- ja terveystalouden väliin. Tiedon kulku ja tiedolla johtaminen ovat sote-toiminnassa keskeisiä ja niiden merkitys korostuu esitetyssä monituottajamallissa.

Asiakassuunnitelman toteuttaminen käytännössä on vastuunjaoltaan ja tietosuojaturvan kannalta epäselvä prosessi. Asiakassuunnitelmien laatimisen edellyttämiä tietojärjestelmien toiminnallisuuksia ei ole vielä olemassa. Toimivien tietojärjestelmien tekeminen edellyttää asiakassuunnitelman määrittelytyötä, joka on vasta alussa. Tietojärjestelmiä ei päästä tekemään ennen kuin määrittelyt ovat valmiit. Odotettavissa on usean vuoden viive ennen kuin asiakassuunnitelman hyödyt saadaan realisoitua.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

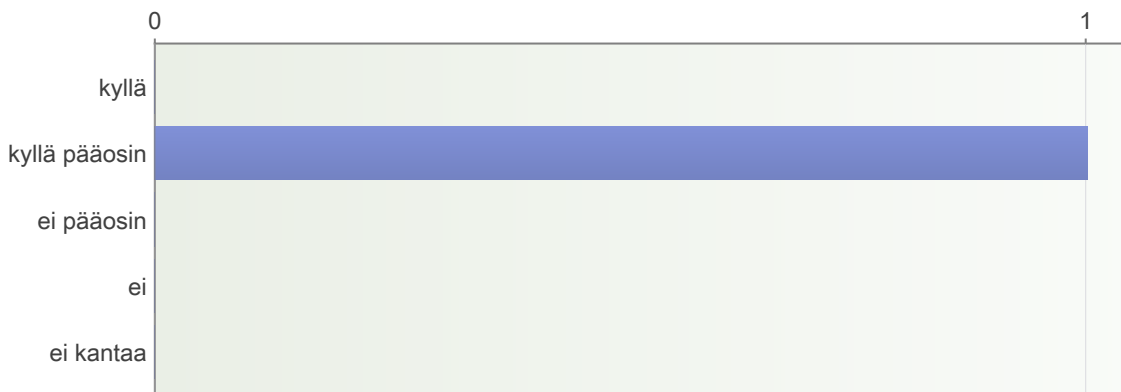
Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys mahdollistaa maakunnalle suoran valinnan palvelujen tuottamisen liikelaitoksessaan, mikä parantaa hieman järjestämisvastuun edellytyksiä. Kokonaisuutena arvioitaessa uudistusta maakunnan aidot mahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamiseen ovat riittämättömät.

Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Lukuun 9 sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat epätarkoituksenmukaisia ja vastoin maakuntien itsehallintoa. Ottaen huomioon sote-uudistuksen lainsäädäntökokonaisuuden, on maakuntien itsehallin-to muodostumassa erittäin kapeaksi. Erityisesti sitä heikentää maakunnan järjestämisvas-tuuseen kuuluvien palveluiden tuottamistavan rajoitukset. Valinnanvapauslainsäädännön osalta tämä näkyy mm. mm. maakuntien lakisääteisenä velvollisuutena tarjota asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti laissa säädetyissä palveluissa, kieltona antaa maakunnan organisaatiossa palveluita asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin perusteella, tuottajakorvauksiin liittyvässä sääntelyssä sekä rajauksissa tuottaa valinnanvapauspalveluita maakunnan liikelaitoksessa.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

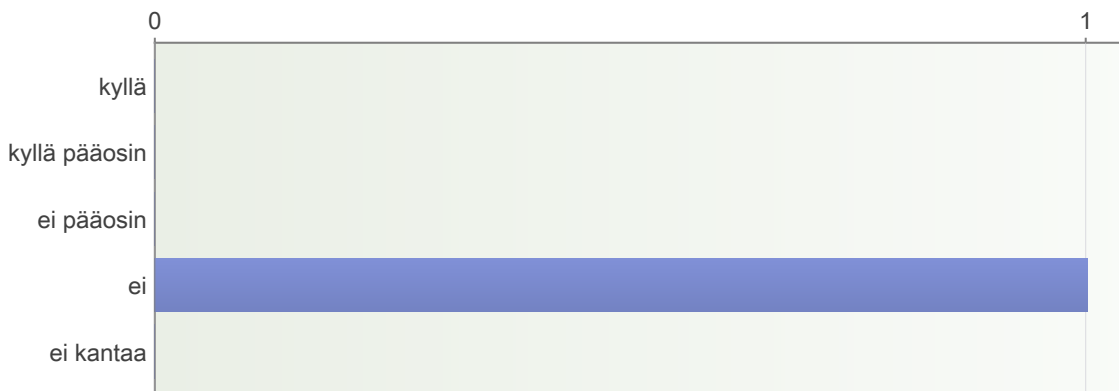
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausuudistus luo mahdollisuuksia uudistaa toimintatapoja ja ottaa käyttöön uusia palveluinnovaatioita. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, millaisia ehtoja tuottajille asetetaan, millainen korvausmalli on ja millä tavalla se kannustaa innovaatioihin. Muun muassa alan tarpeettoman yksityiskohtaista sääntelyä purkamalla voitaisiin edistää palveluinnovaatioita myös ilman valinnanvapauslainsäädännön mukanaan tuomaa ennakoimattomuutta. Toimintatapojen muutos ei edellytä valinnanvapausuudistusta.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toteuttaminen esitettyssä muodossa vaikeuttaa kustannusten hillintätavoitteen saavuttamista. Keskeisin syy on se, että malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena. Kustannusten nousun riskejä aiheuttavat lisäksi ainakin järjestäjien sekä tuottajien ICT-investointikustannukset, maakunnan, maakunnan liikelaitoksen ja tuottajien hallinnolliset tehtävät sekä valinnanvapausmalliin kuuluvat uudet elementit henkilökohtainen bud-jetti ja asiakasseteli sekä suun terveydenhuollon suoran valinnan palvelut.

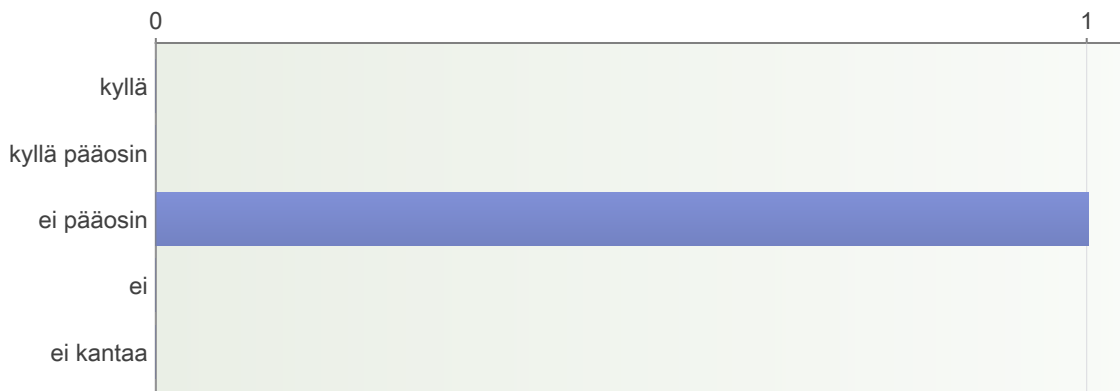
Valinnanvapausuudistuksen on arvioitu lisäävän palvelujen kysyntää, kun yksityistä palvelutuotantoa siirtyy julkisesti rahoitetuksi. Erityisen suuri tämä kustannusriski on suun hoidossa, kuten lakiesitysten taloudellisten vaikutusten arvioinnissa tuodaan esille.

Kun valinnanvapauden laajentaminen lisää kustannuksia, se merkitsee kiinteällä budjettirajoitteella sitä, että palvelujen kattavuutta tai sisältöä täytyy pystyä supistamaan tai palvelujen laatua alentamaan. Pidemmällä aikavälillä kustannusten kasvun hillintä voi toteutua kilpailuasetelman synnyttämän tuotannollisen tehokkuuden ja alhaisempien kustannusten kautta ja toisaalta kansalaisten suuremman vastuun ottamisen ja omiin palveluihinsa osallistumisen kautta.

Merkittävämmät kustannussäästöt syntyvät palveluohjauksen ja palvelujen priorisoinnin myötä. Se kehittäminen ei edellytä valinnanvapauslainsäädäntöä. Tärkeintä on pitkällä tähtäimelle turvata asiakkaiden tarvitsemat palvelut ja hillitä kustannusten kasvua. Se voidaan tehdä ilman valinnanvapauslainsäädäntöäkin.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Riippuen siitä, miten SOTE-keskuksia tulee maakuntiin, miten saadaan rekrytoitua ja yllä-pidettyä osaajia maakunnissa sekä miten huomioidaan haja-asutusalueilla asuvat kuntalaiset. Maakunnan liikelaitos voi tähän vaikuttaa osiltaan, kun hyväksyy sote-keskukset ja maakunnan liikelaitoksen vastuulla on suoran valinnan palvelut.

Jo nyt henkilöstöstä on pulaa. On epärealistista kuvitella, että laki helpottaa tilannetta. Päinvastoin, kilpailu osaavasta henkilöstöstä kiihtyy ja maakunnalla tulee olemaan vaikeuksia selvittää lain velvoitteista.

Sote-keskusten tarjoamien palveluiden laajuus voi vaihdella eri puolilla maata huomattavasti, koska oikeutus maakunnan tarjoamiin palveluihin voidaan tulkita eri tavoin eri maakunnissa.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisäätäinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

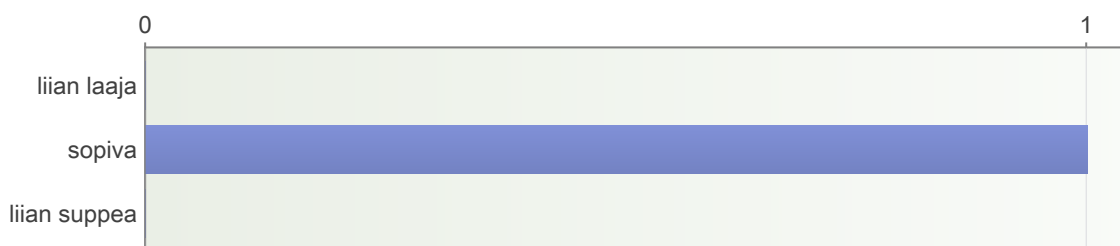
22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntalaisen näkökulmasta on sopiva ja tarkoituksenmukainen. Palveluvalikko sopii melko terveelle ja vähän palveluita tarvitsevalle asiakkaalle, joita on lukumääräisesti paljon. Niille, jotka tarvitsevat paljon tai monia palveluita, valikko on liian suppea eikä se ole enää tarkoituksenmukainen palveluiden pirstoutuessa eri yksiköihin: sote-keskuksiin, suun hoidon yksiköihin, liikelaitokseen, asiakassetelipalveluiden tuottajille sekä henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajille.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

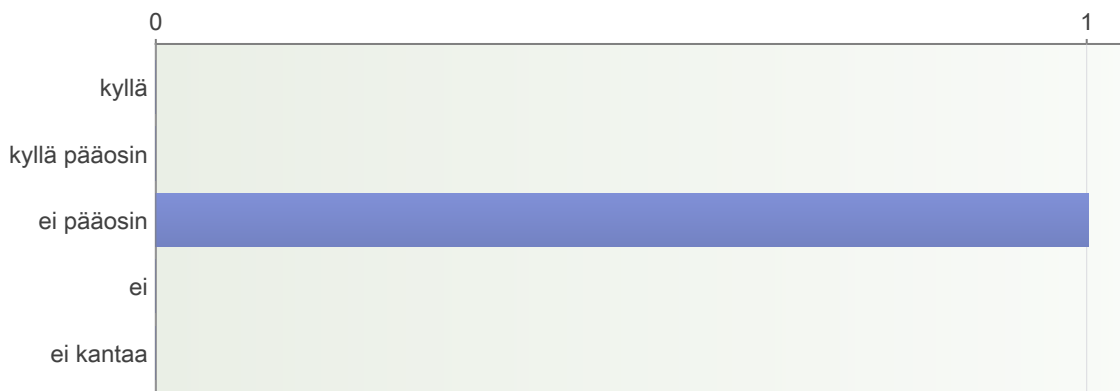
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen 18 § 3 momentissa määritellyt palvelut ovat osin liian laajat ja osin liian suppeat. Momentin 7-kohtaisesta luettelosta puuttuvat kokonaan suun hoidon palveluihin liittyvät laboratoriopalvelut eikä perusteluistakaan ilmene, kuinka ne on tarkoitus tässä mallissa järjestää. Erikoislääkäripalveluiden ja ammattihenkilöiden konsultaatiot ja vastaanotto toiminta suun terveydenhuollossa on myös osin epäselviä. Palveluvalikoima olisi määriteltävä selkeämmin. Suun hoidon järjestelmämuutos luo suuren riskin kustannusten kasvuun, kun asiakkaille syntyy oikeus valita yksityinen palveluntuottaja julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla. Lisäkustannuksia aiheutuu myös siitä, että suun terveydenhuollon saatavuuden paraneminen lisää palvelujen kysyntää. Keskeistä on, millä kapitaatiohinnalla palveluntuottajat ottavat vastuulleen asiakkaan suun terveydenhuollon. Korvausten suuruus tulee määrittämään sitä, parantaako malli lopulta palvelujen saatavuutta ja laatua. Suun hoidon palvelujen maantieteellinen keskittyminen näyttää ilmeiseltä eli alueellista tasa-arvoa uudistus ei ainakaan paranna nykyiseen verrattuna.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Konsultaatio ja erikoislääkäreiden osuutta on täsmennettävä. Parasta olisi, että konsultaatiotoiminta olisi maakunnan vastuulla, jolloin palveluketjujen toimivuus voitaisiin parhaiten taata. Suoran valinnan palveluita tuotetaan jatkossa merkittävässä määrin yksityisomisteisissa sote-keskuksissa. Suuria potilasmääriä siirtyy suppeamman palveluvalikoiman keskuksiin.

Esitys jättää epäselväksi ainakin kotisairaanhoidon ja fysioterapian aseman: milloin on kyse asiakassetelipalvelusta ja mikä kuuluu sote-keskukselle. Samoin epäselvää on, miten kotisairaanhoidon lääkäripalvelu järjestyy, sote-keskuksesta, liikelaitoksesta vai asiakassetelipalveluna?

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Käsitteet ja määritelmät ovat osin epäselviä, ja niitä pitää selventää. Mm. kuvantamispalvelut, ehkäisevä toiminta sekä kustannustenjako konsultaatio-vastaanottopalveluissa.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Ei vastauksia.

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

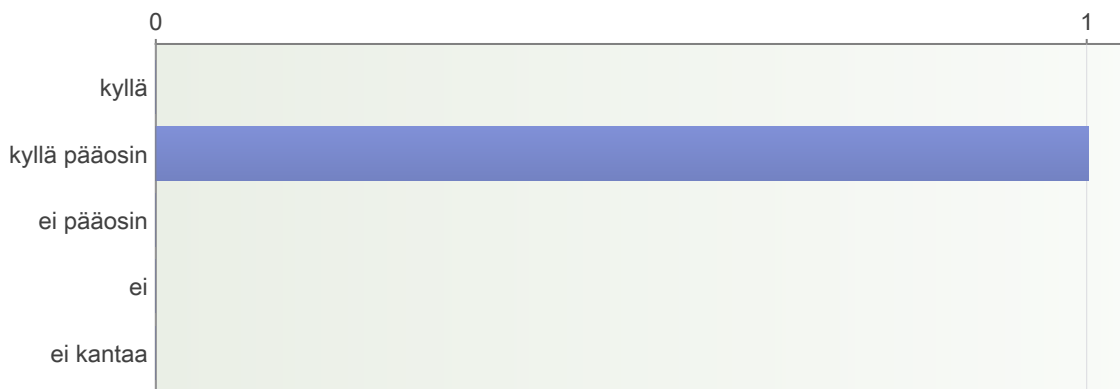
- 18 § määrittämä tehtävä sote-keskuksissa olevasta ohjauksesta ja neuvonnasta on selkeä, tosin määritys em. tehtävää tekevien ammattikelpoisuusmäärittely luonnoksesta puuttuu sairaanhoitolain mukainen sosiaalihuollon ammattihenkilön antamaa sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta.

Maakunnan eri liikelaitoksiin jalkautuva sosiaalihuollon ryhmä vaatii tarkentamista. Lain perustelussa mainittu "antaa sote-keskuksille konsultatiivisia palveluja tai tekee palvelutarpeen arviointeja liikelaitoksen tuotantovastuulla oleviin palveluihin" vaatii tarkentamista. Esitysluonnoksen 37 §:ssä kerrotaan, että maakunnan liikelaitoksella on oltava yksi tai useampi sosiaalityöntekijöistä, muista sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ja tarpeen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä muodostettu ryhmä, joka työskentelee sote-keskuksen yhteydessä.

Em. pykälien perustelut vaativat tarkennuksia ja selkeyttämistä.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

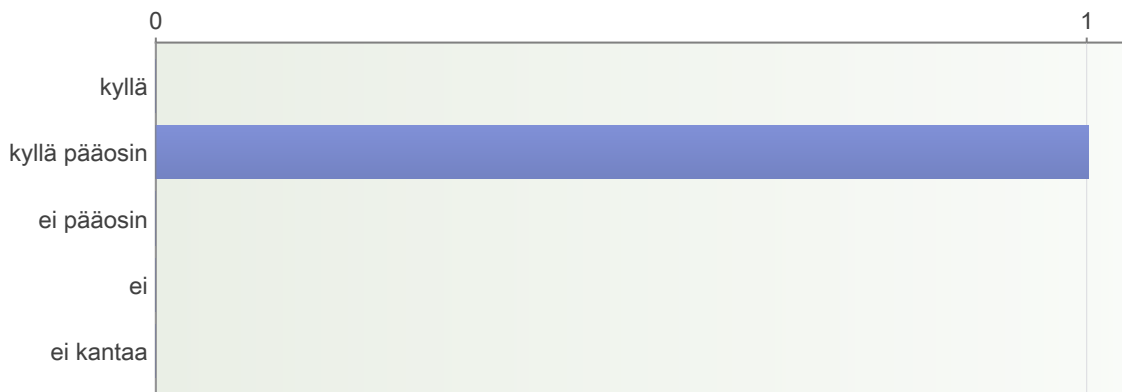
- Valinnanvapaus yli maakuntarajojen aiheuttaa ongelmallisia tilanteita mm. integraation toteutumiseen (siirtykö asiakastieto muissa maakunnissa käytetyistä palveluista), palveluntuottajien valvontaan, palvelutarpeen arviointiin, maakuntien väliseen laskutukseen, palveluvalikoiman poikkeamiin maakuntien välillä, paljon palveluja käyttävien henkilöiden tunnistamiseen ym. liittyen.

Lausunnolla olevien pykälän perusteella asiakas voisi niin halutessaan valita palveluja useista eri maakunnista, mikä voisi olla asiakkaan tahtotila esimerkiksi tilanteessa, että asiakas ei itse koe tarvitsevänsä palveluja (esim. lastensuojelun tarpeen selvitystä tarvitseva teini-ikäinen).

Mahdollisuus valita liikelaitoksensa puolen vuoden välein voi aiheuttaa haasteita hoivan ja hoidon jatkuvuudessa. Kuitenkin se tuo esimerkiksi vapaa-ajanasukkaille uuden mahdollisuuden tarvittavan hoidon ja hoivan saamiseen nykyistä joustavammin.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan asukkaiden oikeutta valita maakunnan liikelaitoksen palveluyksikkö lakiluonnoksen kohdissa 22 ja 23 §:n mukaisesti voidaan pitää perusteltuna. Vaatimuksena liike-laitokselle on, että maakunnan sote-palveluverkosta muodostuu tarkoituksenmukainen ja asukkaiden erilaiset tilanteet huomioon ottava niin alueellisesti kuin palvelujen sisällön suhteen. Tietyissä tilanteissa oikeutta on syytä rajata, jottei palvelun saanti viivästy.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen 24 §:n mukaan maakunnat veloitettaisiin tarjoamaan asiakkaille asiakasseteli lukuisten muiden kuin suoran valinnan palvelujen saamiseksi. Maakunnat voisivat tarkemmin määritellä asiakassetelillä hankittavien palvelujen yksityiskohtaisen sisällön. Maakunta voisi rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta, jos se olisi välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden tai palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen takia. Asiakasseteliä ei saisi käyttää, jos asiakas- tai potilasturvallisuus voisi vaarantua.

Maakunnilla pitäisi itsehallinnon puitteissa olla oikeus päättää palveluista, joissa se käyttää asiakassetelillä tarkoituksenmukaiseksi harkitsemallaan tavalla. Lisäksi voitaisiin säätää maakunnalle velvollisuus asettaa tavoitteet valinnanvapauden toteutumiselle ja seurata niiden toteutumista.

Lakiluonnoksen 24 §:n mukaisiin asiakassetelipalveluihin sisältyy esityksen kriittisin kohta. Asiakassetelin myöntäminen kiireettömään leikkaustoimintaan ja myös osin polikliinisesti toteutettaviin kirurgisiin toimenpiteisiin voi vaarantaa keskittämisesetuksen mukaisten keskussairaaloiden yhteispäivystyksen toiminnan, koska erikoisaloiden päivystyksissä (24/7) tai näin myös sairaaloiden päiväaikaisessa toiminnassa olevaa osaavaa ja erikoistunutta lääkäriyövoimaa rekrytoituu 24 §:n 8 ja 10 kohdan mukaisiin palveluyksiköihin, jotka ovat markkinaehtoista toimintaa.

Maakunnan toimivalta rajoittaa asiakassetelipalvelujen myöntämistä edellä mainittuihin palveluihin ei toimi, koska maakunnan asukkailla on mahdollisuus vaihtaa toisen maa-kunnan liikelaitokseen, jossa ei ole voimassa rajaus. Tällä perusteella eri maakuntien asukkaat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa ja tämä voi tuoda lain kohdan osalta suuria tulkintavaikeuksia ja jopa perustuslaillisuuskyymyksiä.

Ongelmallinen velvoite koskee asiakassetelillä tarjottavaa kiireetöntä leikkaustoimintaa siltä osin, kun se ei ole valtakunnallisesti tai alueellisesti keskitetty yliopistolliseen sairaalaan tai vastavan yksikköön. Valtioneuvosto on vuoden 2017 aikana antanut kaksi asetusta, joilla erikoissairaanhoidon toimintoja on keskitetty. Nämä asetukset perustuvat hallitusohjelmaan, ja niillä pyritään toisaalta parantamaan toiminnan laatua ja toisaalta säästämään noin 350 miljoonaa euroa vuosittain. Edellä mainitut asetukset ovat sidoksissa toisiinsa siten, että leikkaustoiminta rajataan osin yliopistollisiin sairaaloihin ja osin sairaaloihin, joissa on yhteispäivystys. Esitys asiakassetelin käytöstä ja siten toiminnan hajauttamisesta erikoissairaanhoidossa on karkeassa ristiriidassa edellä mainittujen pitkään valmistelujen asetusten kanssa.

Erikoissairaanhoidotoiminnassa on huomattavia, ennen kaikkea laadullisia mutta myös kustannustehokkuuteen liittyviä mittakaavaetuja. Tästä syystä toimintaa on tarkoituksenmukaista keskittää yksiköihin, joissa toimintavolyymit ovat riittävän suuret. Tämä mahdollistaa pitkälle viedyn erikoistumisen esimerkiksi tietyn alueen syöpäkirurgiaan, mikä taas takaa paremmat hoitotulokset. Kirurgisen toiminnan pilkkominen asiakassetelillä toteutettavaksi muutoin kuin erittäin tarkkaan rajatuissa toimenpiteissä hajottaa hoito-ketjut, vähentää kaikkien toimijoiden volyyymiä ja heikentää sekä laatua että kustannustehokkuutta.

Kiireetön leikkaustoiminta muodostaa kaikkien keskussairaaloiden palvelujen volyyymista ja palvelulaskutuksesta yli 70 prosenttia. Kysymys on keskussairaaloiden ydinpalveluista, jotka ovat kiinteässä yhteydessä 24/7 yhteispäivystyksen ja päiväaikaisentoiminnan toimivuuteen, osaamiseen ja voimavaroihin.

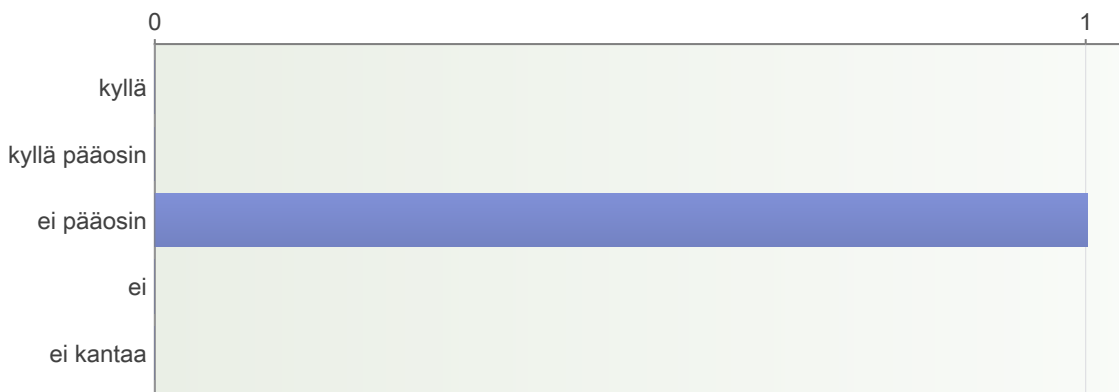
Yliopistolliset sairaalat ja keskussairaalat ovat vastuussa erikoissairaanhoidon päivystys-toiminnasta. Päivystys on osa yhteiskunnan turvaverkkoa, jonka avulla kyetään suoriutumaan yksilöllisistä ja laajemmista poikkeustilanteista. Tässä keskeistä on riittävän valmiuden ja osaamisen turvaaminen kaikkina vuorokaudenaikoina (24/7) ja erityisesti ruuhka- ja kriisitilanteiden hoitaminen. Nykyisessä palvelujärjestelmässä päivystävien sairaaloiden kiireetön toiminta muodostaa reservin ruuhkatilanteiden hoitoon. Päivystävissä sairaaloissa tarvitaan 7-8 lääkäriä yhtä lääkäripäivystyspistettä kohti.

Mikäli suunniteltua asiakasseteliä sovellettaisiin liki kaikkeen kiireettömään leikkaustoimintaan, se johtaisi erittäin todennäköisesti lääkäriresurssin siirtymiseen maakunnan liikelaitoksesta yksityisesti kiireetöntä leikkaustoimintaa tarjoaviin yksiköihin vaarantaen samalla päivystysvalmiuden ylläpidon. On myös huomioitava kiireettömän kirurgisen toiminnan volyymien yhteys kirurgiseen päivystysvalmiuteen ja edelleen päivystysasetuksen 18 § mukaiseen synnytystoiminnan edellyttämään, erityisesti pehmytosakirurgiseen päivystysvalmiuteen.

Vaikka maakunta voisikin asetusluonnoksen mukaan rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta, jo se, että asiakkailta on valinnanvapaus myös muuhun kuin asuin- ja kotimaa-kuntansa liikelaitokseen, johtaisi kiireettömän leikkaustoiminnan hajautumiseen ja yllä mainittuihin ylitsepääsemättömiin ongelmiin päivystyspalvelujen järjestämisessä.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

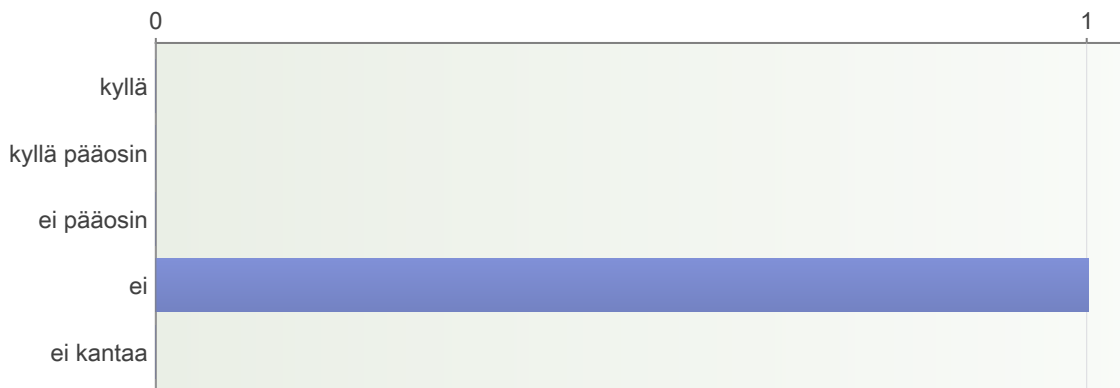
- Rajauksineenkin 24 § kuvattu asiakassetelijärjestelmä vaarantaa riittävien palvelujen turvaamisen kustannustehokkaalla tavalla. 24 §:n 2 ja 3 momentin sisältö on hyvin tulkinnanvarainen.

Maakunnan liikelaitoksen on tarjottava asiakkaalle asiakassetelipalvelut ja siihen kuuluu sosiaalihoitolain 19 §:ssä tarkoitettu kotipalvelu ja sosiaalihoitolain 20 §:ssä tarkoitettu kotihoito. Kytkeä 18 §:n suoran valinnan palveluihin jää epäselväksi. Mitä on sisällöltään suoran valinnan palvelun yleislääketieteen alaan kuuluva, terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama kotikäynneillä tehtävä tutkimus tai hoito.

On tärkeää pitää kotihoito kokonaisuutena ja korostaa sen merkitystä iäkkään väestön osan ensisijaisena ydinpalveluna eikä hajottaa toimintaa liikaa.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelipalveluiksi esitetään sellaisia erikoissairaanhoidon palveluja, joiden laajamittaisella toteuttamisella asiakassetelin avulla olisi merkittäviä vaikutuksia maakuntien liikelaitosten mahdollisuuksiin taata riittävät ja laadukkaat erikoisalojen palvelut ja erityisesti ympärivuorokautinen päivystysvalmius koko maassa kaikissa olosuhteissa. Laajamittainen asiakassetelin käyttäminen vaikeuttaisi myös erikoislääkärikoulutuksen järjestämistä. Maakunnalle ehdotetaan mahdollisuutta rajata asiakassetelin käyttöä, jos se on välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden tai palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen kannalta tai jos potilasturvallisuus taikka maakunnan suoriutuminen lakisääteisistä tehtävistä vaarantuu.

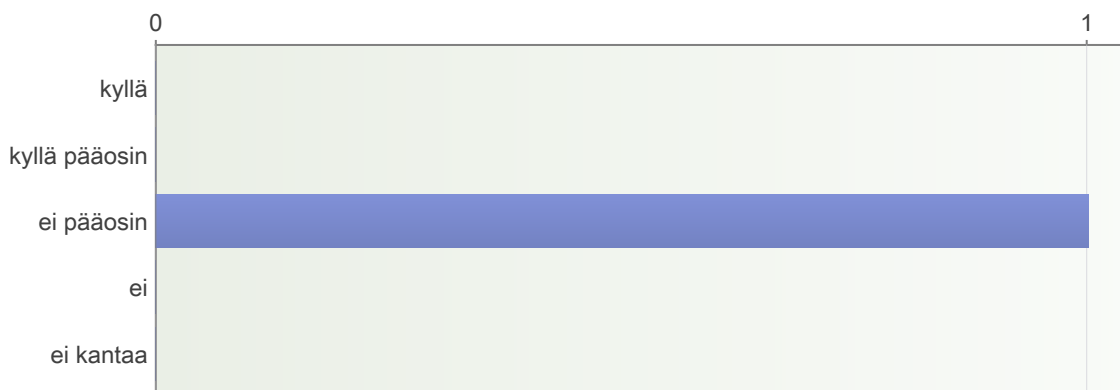
Pitkään valmistellut ja hiljattain voimaan tulleet ns. keskittämisasiasetus ja päivystysasetus tarjoavat perustan erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamiselle. On ilmeistä, että useissa maakunnissa keskussairaaloitten mahdollisuudet tuottaa palveluita kustannustehokkaasti ja hoitaa lakisääteiset tehtävät, joista keskeisin on päivystystoiminta, vaarantuvat asiakassetelin käytön vaikutusten myötä.

Lakiluonnoksen 24 § ei ole lainkaan otettu huomioon asiakassetelin vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoalan koulutukseen ja sitä kautta palvelujärjestelmän jatkuvuuden turvaamiseen. Lain 24 § toiseen momenttiin tulisi erikseen kirjata, että maakunta voi rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta kussakin 1 momentissa tarkoitettussa palvelussa, jos se on välttämätöntä toimivien koulutuskokonaisuuksien muodostamiseksi.

Jo tällä hetkellä päivystysrasitus on useassa maakunnassa kohtuuton niin erikoistuvien kuin erikoislääkärienkin osalta. Asiakassetelin käyttöönotto kaventaisi entisestään päivystävien lääkäreiden määrää vaarantaen maakunnan päivystysvastuun.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelipalveluja ei pidä ottaa käyttöön lakiluonnoksen 24 § 8 ja 10 kohdissa esitettyihin kiireettömään leikkaustoimintaan ja polikliinisesti toteutettavaan kirurgisiin toimenpiteisiin, koska esitys vaarantaa keskussairaaloiden 24/7 yhteispäivystyspalvelut ja vaikuttaa myös niiden päiväaikaiseen toimintaan. Se on omiaan myös heikentämään asukkaiden yhdenvertaista asemaa, kun maakuntien rajaukset edellä mainituissa palveluissa voi kiertää siirtymällä toisen maakunnan liikelaitoksen asiakkaaksi/potilaaksi.

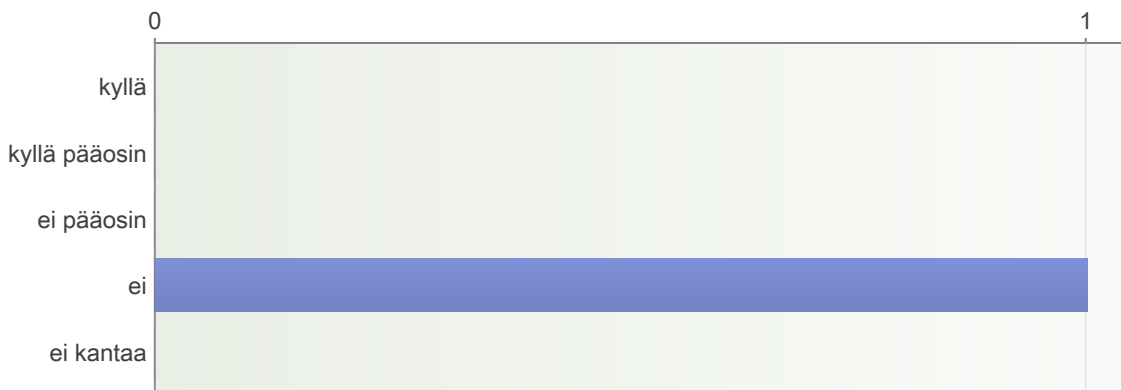
Ehdotetulla tavalla toteutettuna asiakassetelin käyttö on joiltain osin ongelmallista. Kun palveluntuottaja vastaanottaa asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin saaneen asiakkaan, palveluntuottajan on ilmoitettava lakiesityksen 49 §:n mukaisesti maakunnan liikelaitoksellesitoutuvansa palvelun tuottamista koskeviin ehtoihin ja palvelun tuottamista koskeviin ehtoihin ja palvelun tuottamiseen asiakassuunnitelman tai päätöksen mukaisesti.

Asiakassetelipalveluntuottajalla sekä henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajilla on mahdollisuus valita asiakkaansa kieltäytymällä sitoutumasta asiakkaaksi/potilaaksi pyrkivän henkilön hoidosta. Tämä voi johtaa vaikeimman asiakassegmentin jäämisen maakunnan oman tuotannon asiakkaaksi, mistä aiheutuu maakunnalle ongelmia ainakin hinnoittelun suhteen.

Valinnanvapausmalli eri elementteineen on lisäksi erittäin vaikeaselkoinen ja voi tuottaa ainakin alkuvuosina asiakkaille ja potilaille vaikeuksia valita omaan tilanteeseen sopivia palveluja, koska tämä edellyttää asiakkaan kykyä arvioida omaa tilannettaan, palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluihin. Uuden mallin oppiminen aiheuttaa myös runsaasti henkilöstön koulutustarpeita.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

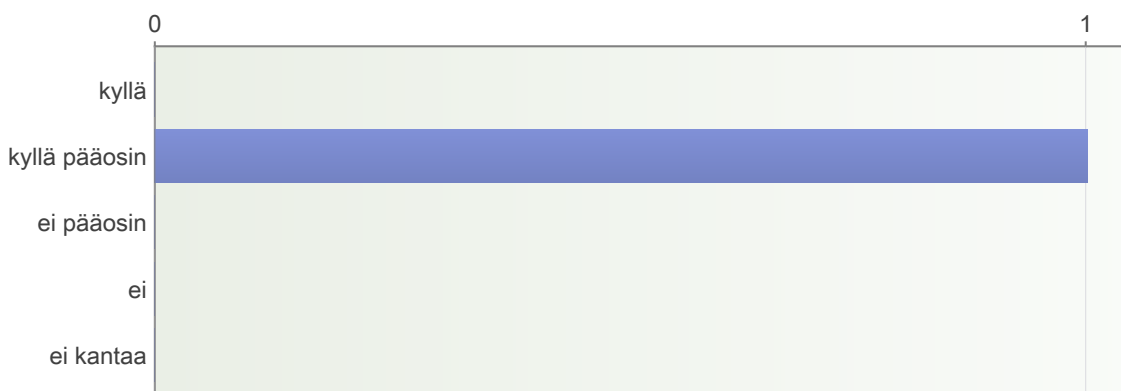
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotuksen mukaan maakunnan oikeutta päättää järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamistavasta on rajoitettu. Maakunnalla olisi lakisääteinen velvollisuus tarjota asiakasseteli laissa säädetyissä palveluissa. Mikäli asiakas kieltäytyy asiakassetelistä, maakunnalla on viimekätinen vastuu tuottaa vastaavat palvelut. Mikäli maakunnalla olisi mahdollisuus valita, missä palveluissa se ottaisi käyttöön asiakassetelin, se voisi ottaa huomioon palvelujärjestelmän päällekkäisyyteen ja työvoiman saatavuuteen liittyviä kysymyksiä.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökotainen budjetointi on aivan uusi sote-palvelumuoto, joka vastaa runsaasti apua ja palveluja tarvitsevien asiakasryhmien tarpeisiin. Henkilökohtainen budjetointi edellyttää palveluohjauksesta vahvaa osaamista ja kokonaisuuksien hallintaa sekä asiakkaiden tilanteiden syvällistä huomioimista. Käytännössä henkilökohtaista budjettia käyttäisivät vanhukset ja vammaiset, jotka pystyvät itse tai tuetusti suunnittelemaan ja hankkimaan omat palvelunsa.

Henkilökohtaisessa budjetissa tuki ja palvelut muotoutuvat ihmisten näköisiksi yksilöllisiksi palveluiksi. Valinnanvapaus, tuen ja palvelujen valikoima sekä vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät. Joustavuus tuessa ja palveluissa lisääntyy ja osallisuus motivoi ihmisiä ja heidän perheitään, mikä edesauttaa asioihin sitoutumista. Resurssien järkevämpi käyttö ja ennaltaehkäisy vähentävät interventioiden tarvetta ja tuo kustannussäästöjä pidemmällä aikavälillä.

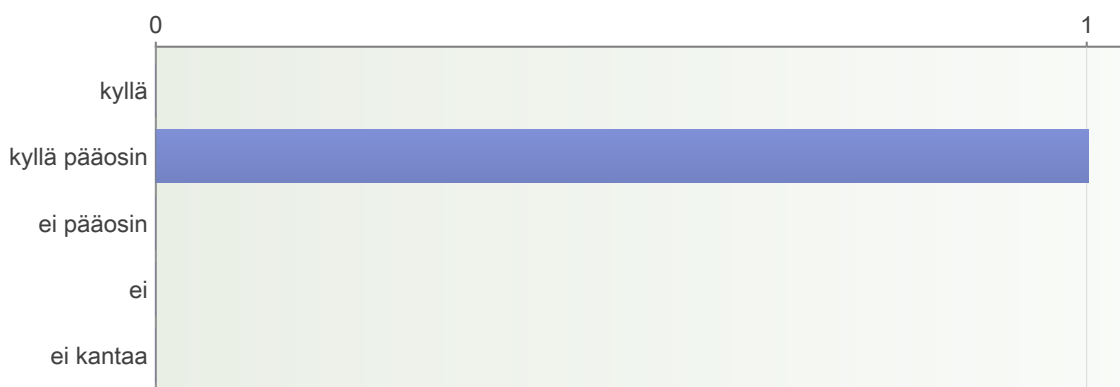
Henkilökohtaisen budjetin palveluntuottaja ei saa periä asiakkaalta maksua henkilökohtaisen budjetin perusteella antamistaan palveluista, mutta säädös ei kuitenkaan ilmeisesti estä palvelun tuottajaa tarjoamasta asiakkaalle maksullisia lisäpalveluja. Ottaen huomioon, että asiakasryhmänä on haavoittuvainen kohderyhmä, voi tästä aiheutua kotitalouksille kohtuuttomia kustannuksia.

Henkilökohtaisesta budjetista on vähän vertailutietoa, joten kustannus- ja muita vaikutuksia on vaikea arvioida.

Henkilökohtainen budjetin aikataulu on kireä, koska maakunta olisi velvollinen tarjoamaan sitä ikääntyneille, vammaisille ja kehitysvammaisille henkilöille jo vuoden 2020 alussa. Henkilökohtaisen budjetin soveltamisala on laaja ja maakunta olisi velvollinen tarjoamaan henkilökohtaista budjettia kohderyhmään kuululle asiakkaille. Tämä loisi riskin asiakkaiden palvelujen jatkuvuudelle ja toisaalta kustannusten hallitsemattomalle kasvulle sekä edellyttäisi runsaasti henkilöresursseja palvelutarpeen arviointiin yhtä aikaisesti vuoden 2019-2020 vaihteessa. On perusteltua, että henkilökohtainen budjetti ja asiakasseteli tulisivat voimaan samaan aikaan: jos asiakas kieltäytyy henkilökohtaisesta budjetista, maakunnan liikelaitoksen on voitava hankkia asiakkaan palvelut asiakassetelillä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

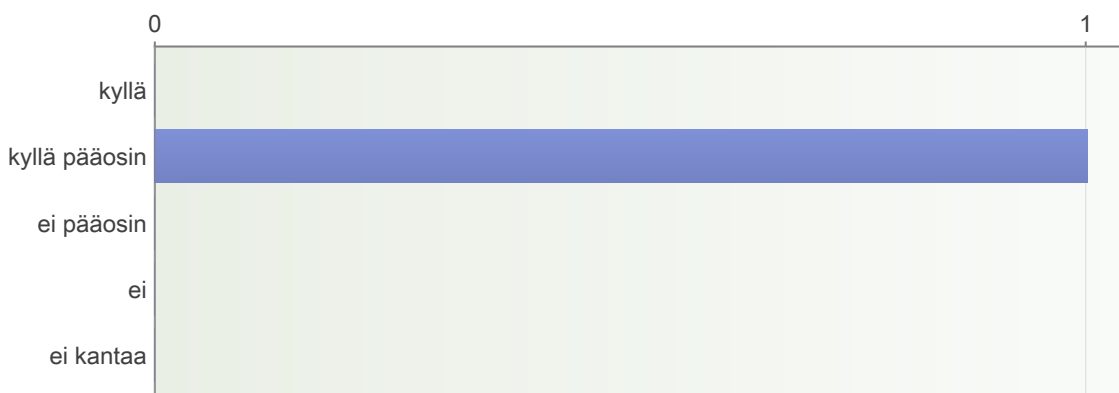
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen 5 §:n mukaan asiakkaalle laaditaan palvelutarpeen arvioinnin perusteella tarvittaessa asiakassuunnitelma, jossa olisivat kaikki asiakkaan sosiaali- ja terveystarpeet tuotantovastuusta riippumatta. Maakunnan liikelaitos vastaa siitä, että asiakassuunnitelma muodostaa asiakkaan palvelutarpeen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Säädöksellä pyritään varmistamaan paljon palveluja käyttävien asiakkaiden palvelujen integraatio, mikä on sinänsä kannatettavaa. Asiakassuunnitelman toteuttaminen esitetyllä tavalla loisi käytännössä hallinnollisesti raskaan ja vastuunjaoltaan epäselvän prosessin. Tietosuojakysymysten lisäksi olisi ratkaistava kysymys siitä, kuka asiakassuunnitelman kokonaisuudesta vastaa. Asiakassuunnitelmien laatimisen edellyttämiä tietojärjestelmien toiminnallisuuksia ei ole vielä olemassa. Toimivien tietojärjestelmien tekeminen edellyttää asiakassuunnitelman määrittelytyötä, joka on vasta alussa. Tietojärjestelmiä ei päästä tekemään ennen kuin määrittelyt ovat valmiit. Ennen asiakassuunnitelmien käyttöön ottoa on varmistettava tietojärjestelmät kuntoon.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

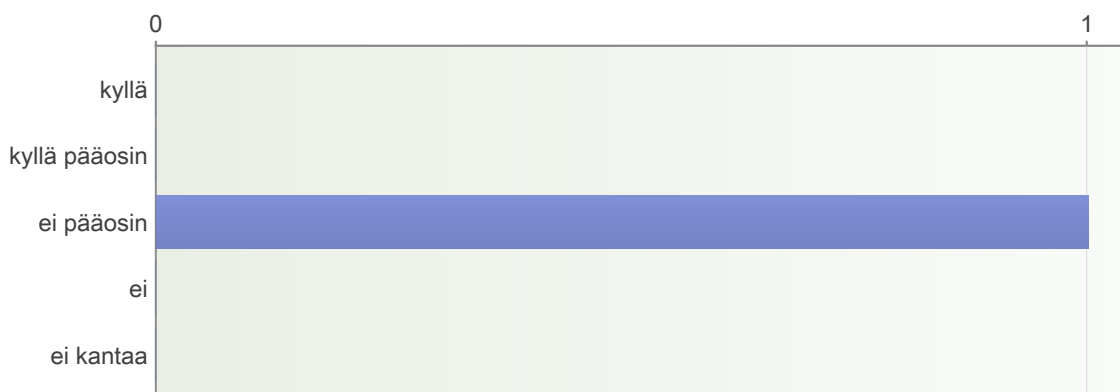
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymismenettely on keskeinen maakunnan keino ohjata palvelujen tuottamista, joten niiden on välttämätöntä olla olemassa. Hyväksymismenettelyyn liittyvä sääntely on kuitenkin epäselvää erityisesti suoran valinnan palveluissa. Säännökset vastuusuhteista puuttuvat. Säädöksiä on tarkennettava mm. asiakkaan oikeudellinen suhde sote-keskukseen, asiakassetelituottajaan, henkilökohtaisen budjetin tuottajaan ovat epäselviä.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

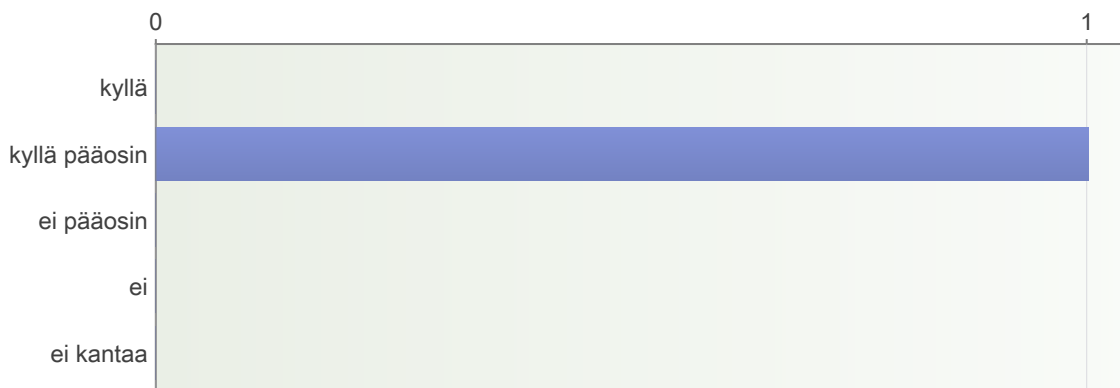
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla ei ole keinoja asettaa riittäviä seuraamuksia siitä, että tuottaja ei toimi maakunnan edellytysten mukaisesti. Kuitenkin maakunta on järjestämisvastuussa ja myös raskaassa valvontavastuussa palveluntuottajien suhteen. Vastuukysymyksistä ei ole riittäväällä tavalla säädetty.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

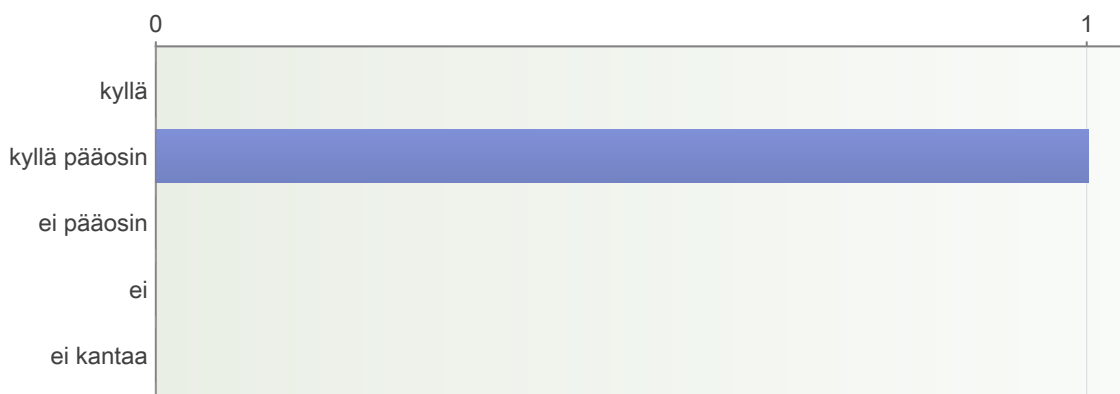
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimuksen ja hallintopäätöksen välinen suhde jää epäselväksi, sitä on tarkennettava. Olisi mahdollistettava sopimalla myös terveydenhuollon ammattihenkilöstön koulutuksen toteuttaminen tuottajan yksiköissä.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaustuottajan alihankkijan valvontavastuu jää epäselväksi.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

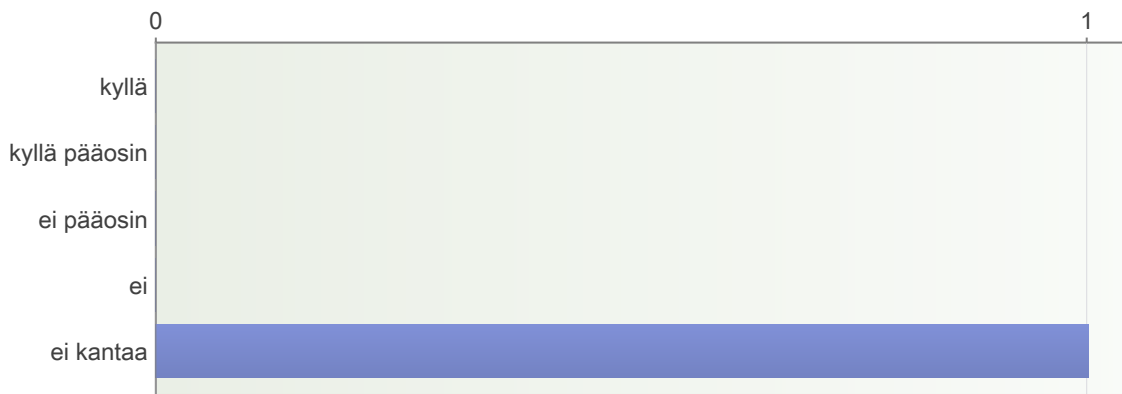
Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä tarveperusteinen maksu tuottajalle on periaatteessa hyvä tuottajalle maksettavan korvauksen määräytymisperuste ja se on tarkempi kuin nykyisin käytössä oleva ulkoistettujen terveysasemien kapitaatioperusteinen hinnoittelu. Jos tarvekertoimet ovat puutteellisia, tämä voi käytännössä kannustaa tuottajaa ohjaamaan suuria kustannuksia tai niiden riskiä aiheuttavia asiakkaita liikelaitoksen tai toisen suoran palvelun tuottajan hoidettavaksi. Määräytymisperuste voi myös kannustaa kohdennettuun asiakashankintaan. Lakiesityksen 65 §:n 3 mom:n mukaan suoran valinnan palvelujen kiinteän korvauksen suuruutta määritettäessä maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä. Niitä ovat ikä, sukupuoli, sairastavuus ja sosioekonomiset tekijät ja muissa kuin suun hoidon suoran valinnan palveluissa lisäksi työssäkäynti.

On myönteistä, että maakunnille ehdotetaan jätettäväksi harkinnanvaltaa kapitaatorahoituksen tason määrittelyssä ja osittain myös korvausten perusteista. Maakuntien mahdollisuus vaikuttaa järjestämisvastuullaan olevien suoran valinnan palvelujen korvauksista on kuitenkin varsin rajattu, sillä tarvekertoimet laskee Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kiinteän korvauksen määristä, kansallisista tarvetekijöistä, painokertoimista sekä suoriteperusteisten korvausten vähimmäismääristä. Maakunnan olisi 86 §3 mom:n mukaan tehtävä viimeistään 31.12.2019 päätös mm. suoran valinnan palvelun tuottajille suoritettavista korvauksista, mitä ei voi pitää perusteltuna ja mikä kasvattaa riskiä siirtymävaiheen kustannusten kasvamiselle.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

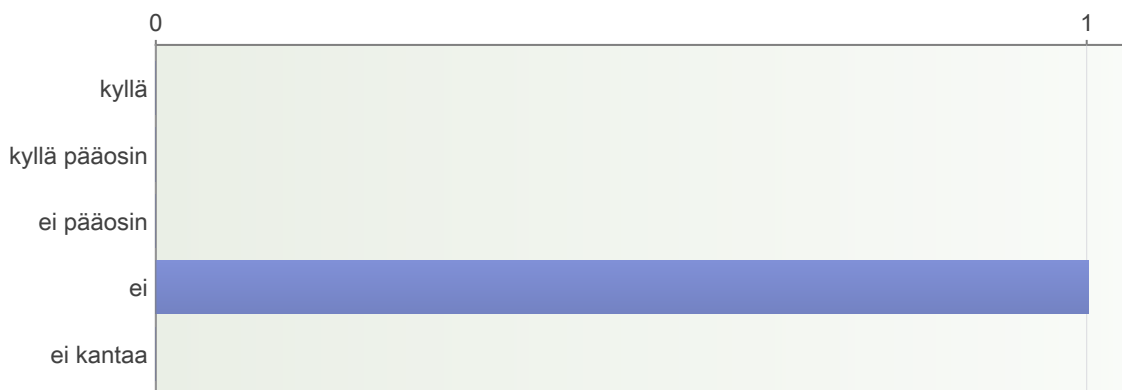
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien mahdollisuus vaikuttaa järjestämisvastuullaan olevien palvelujen korvauksiin on kuitenkin varsin rajattu, sillä valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mm. suoriteperusteisten korvausten vähimmäismääristä, palvelujen laadun, kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden mittareista sekä niiden perusteella maksettavista kannusteperusteisten korvausten vähimmäis- ja enimmäismääristä.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

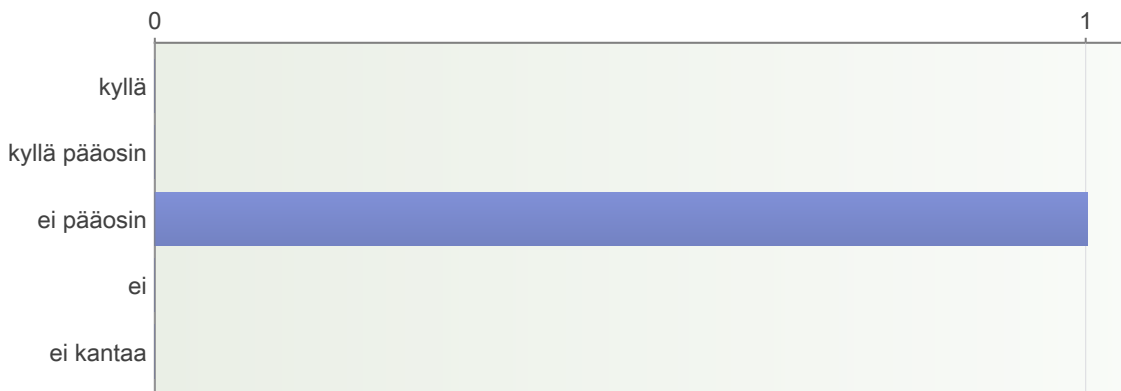
Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien liikelaitokset voisivat liikelaitosmuodossa tuottaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita yksityisen sote-keskusten rinnalla. Lakiluonnoksessa on määritelty periaatteet, miten ne voivat em. toimia. Käytännössä maakunnilla olisi liikelaitoksia, jotka em. periaattein toimiessaan olisivat osakeyhtiön kaltaisia, vaikka toiminta ei muodollisesti olekaan yhtiömuodossa. Myös maakunnat voisivat perustaa valinnanvapauspalveluita tuottavia yrityksiä.

Maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksella ja yksityisellä sote-keskuksella ei ole yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä, sillä maakunta on järjestäjänä viimekädessä aina vastuussa siitä, että asukkaat saavat tarvettaan vastaavat palvelut.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti tulee lakiesityksen mukaan voimaan 1.1.2020. Kuntaliiton näkemyksen mukaan henkilökohtainen budjetti tulisi säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti asiakassetelin käyttöön oton kanssa. Jos asiakas kieltäytyy henkilökohtaisesta budjetista, maakunnan liikelaitoksen on voitava hankkia asiakkaan palvelut asiakassetelillä. Eri-aikainen voimaantulo ei tätä mahdollista.

On myös oltava riittävän pitkä siirtymäaika, jotta nykyisin voimassa olevan palvelusetelilaki ja sen korvaavat säädökset asiakassetelistä, eivät aiheuta nykyisten palvelusetelien käyttäjille kohtuutonta haittaa.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

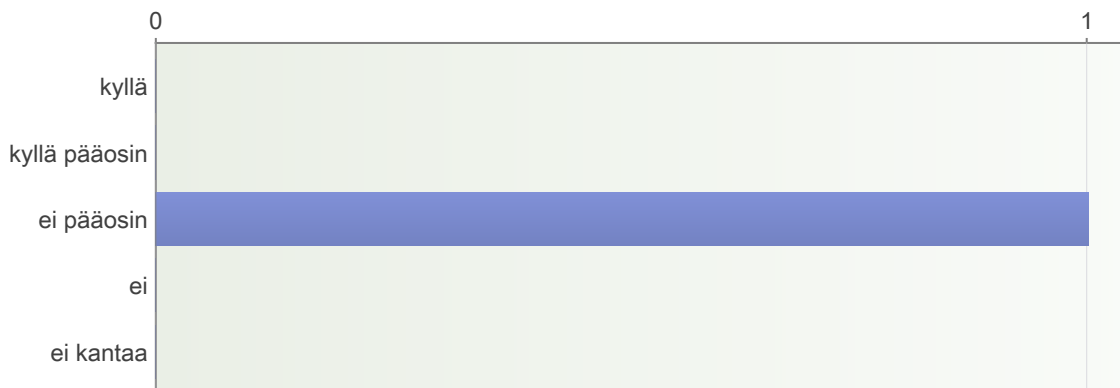
- Lain voimaantulosäännösten mukaan henkilökohtainen budjetti tulisi käyttöön 1.1.2020 ja asiakasseteli olisi otettava käyttöön viimeistään 1.7.2020 alkaen. Sosiaali- ja terveyskeskukset aloittaisivat toimintansa 1.1.2021 ja suun hoidon yksiköt 1.1.2022. Sote-keskusten toiminta laajenisi muiden kuin yleislääketieteen alaan kuuluvilla konsultaatioilla 1.1.2022 sekä suun hoidon konsultaatiopalveluilla 1.1.2023. Maakunnan olisi tehtävä päätös sote-keskuksiin 1.1.2022 siirrettävistä konsultaatioista, ehdoista suoran valinnan palveluntuottajille sekä tuottajille maksettavista korvauksista viimeistään 31.12.2019.

Voimaantuloa on porrastettu, mikä on sinänsä perusteltua. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin maakunnille velvoitteita tehdä merkittäviä päätöksiä jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä. Maakunnan tulisi päättää kiinteän korvauksen käytöstä ja varata rahoitusta tuottajilta tavoiteltujen asioiden ohjaamiseen taloudellisten kannusteiden avulla. Ehdotus kaventaa maakuntien itsehallintoa ja luo riskin ylimääräisten kustannusten syntymiselle.

Valinnanvapausmallin edellyttämien uusien tietojärjestelmien ja tietojärjestelmämuutosten suunnittelu on vasta käynnistynyt ja kokonaisuudessaan niiden toteuttamisen ja käyttöönoton voidaan arvioida kestävän 3-5 vuotta valinnanvapauslain hyväksymisestä. Koska kaikki vaadittavat tietojärjestelmätoteutukset eivät ole kattavasti käyttöönotettavissa lakiluonnoksen mukaisilla aikatauluilla (asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantamatta), tulisi myös tästä syystä maakuntien valinnanvapausmallin käyttöönottoa koskevaa liikkumavaraa lisätä. Tämä mahdollistaisi myös tietojärjestelmätoteutusten selkeämmän vaiheistamisen ja hallitun käyttöönoton.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitos tuottaa palvelut 1.1.2020-31.12.2021. Kela-korvausten kokonaan päättyessä asiakkaita siirtyy suoran valinnan palveluihin. Ikääntyvän hampaallisen väestön määrä kasvaa ja palvelutarve lisääntyy. Palveluiden saatavuuden turvaaminen edellyttää tällöin resurssilisää ja lisää väistämättä kustannuksia. Rahoituksen riittävyys on kriittinen kysymys.

Maakunnan on siirrettävä 18§ 3 momentin mukaiset palvelut tuotettavaksi suun hoidon yksiköihin 1.1.2022 ja 4 momentissa tarkoitettuja palveluita 1.1.2023. Maakunnan on tehtävä viimeistään 31.12.2020 päätös suun hoidon suoran valinnan palveluntuottajille asetettavista ehdoista sekä suoran valinnan palveluntuottajille suoritettavista korvauksista. Palveluntuottajille asetettavat ehdot, korvaustaso sekä korvausmallin yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa. Ne ratkaisevat palveluiden saatavuuden.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

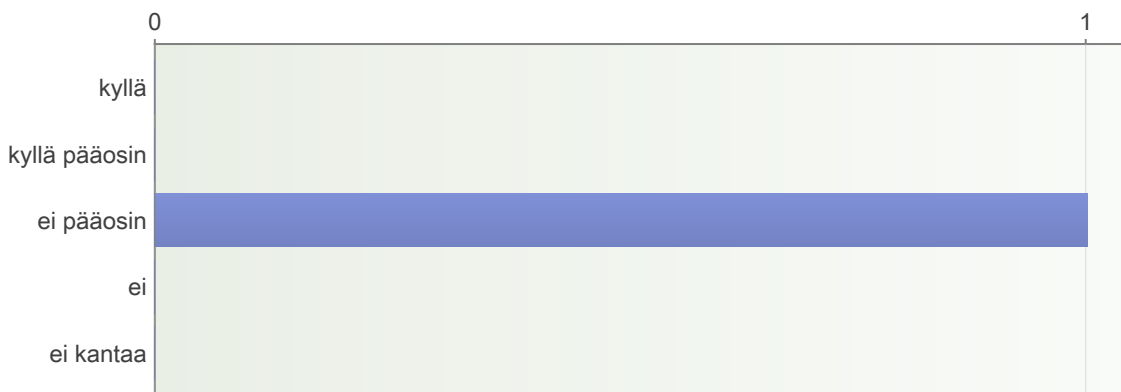
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yksityisillä tuottajilla on hyvät mahdollisuudet laajentaa palveluitaan, mikäli ne täyttävät lain edellyttämät vaatimukset ja maakunnan asettamat ehdot.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

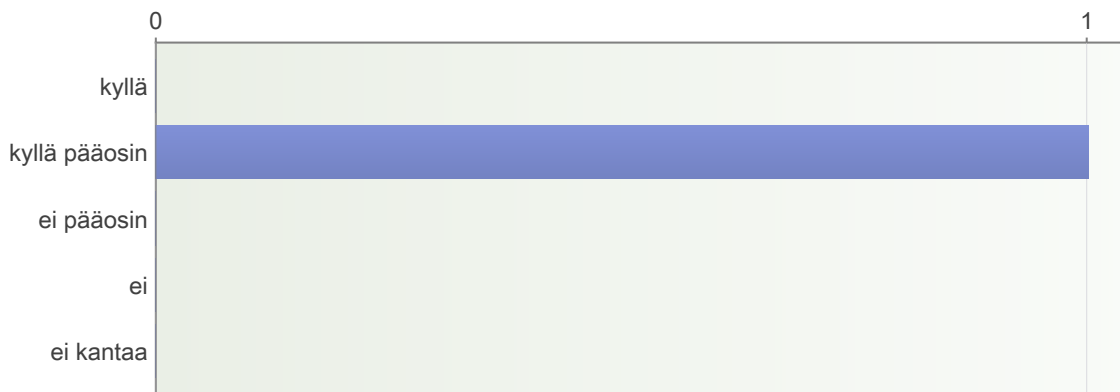
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Oletettavaa on, että pieniä toimijoita saadaan erityisesti alkuvaiheessa henkilökohtaisen budjetin sekä osaan asiakassetelipalveluihin. Tämä on mahdollista, mikäli valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut pystytään toteuttamaan niin, että niiden käyttäminen on pienyrittäjälle mahdollista. Kaikkien valinnanvapauslaissa mainittujen palveluntuottajien on käytettävä asiakkaan valinnan palvelua, valinnanvapauden tietopalvelua, tuottajahallintapalvelua, palvelutuotannon seurantalpalvelua sekä palveluntuottajien yhteiskuntavastuun tietopalvelua. Pienille toimijoille tämä voi olla haasteellista.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitykseen liittyvä vaikutusarviointi on pääosin tehty huolellisesti ja kattavasti. Kuntavaikutusten arviosta puuttuu kuitenkin arvio uudistuksen vaikutuksista kunta-työnantajiin. Lisäksi asiakassetelin laajentamisen vaikutus talouden ja henkilöstön näkökulmasta osin puutteellinen.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Juvan kunta siirsi sote-palveluiden järjestämisvastuun Etelä-Savon sosiaali- ja terveys-palveluiden kuntayhtymä Essotelle 1.1.2017. Tällöin noin 50 % kunnan henkilöstöstä vaihtoi työnantajaa. Uudistuksen sopeutuminen on alkanut: kunnassa on otettu huomioon suunnitelmassa kunnan toimintojen muutoksia maakunta- ja sote-uudistuksen myötä. Tehtävä on haasteellinen, sillä kyseessä on maamme suuri muutos, jonka toteuttamistapa ja vaikutukset ovat monin osin vielä epäselviä.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.